

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามักจะได้รับการกล่าวถึงในฐานะเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเกี่ยวพันโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพของคนในด้านจิตสำนึก ภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถของคนในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2540 : คำนำ)

การศึกษาในอดีตนั้น ใช้วัดเป็นสถาบันทางการศึกษาแห่งแรกของชุมชน โดยคนในชุมชนจะส่งบุตรหลานที่เป็นชายไปบวชเรียน เพื่อศึกษาเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนและชุมชน โดยเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นแกนกลางของชีวิต มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างวัดกับชุมชนเป็นอย่างดีซึ่งแสดงว่าชุมชนเป็นเจ้าของการศึกษา และถือว่าการศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของชุมชน ในฐานะที่เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย กระบวนการ รูปแบบการเรียนรู้

ส่วนการศึกษาในระยะหลังนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากเมื่อการศึกษามีการขยายตัวของรัฐเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยเริ่มจัดการศึกษาตามระบบโรงเรียนและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สถานภาพของชุมชนเปลี่ยนไป โดยเฉพาะการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ที่กำหนดการศึกษาภาคบังคับให้เด็กอายุ 7 - 14 ปีบริบูรณ์ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา (วิจิต นันทสุวรรณ, 2541 : 26) เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลให้ชุมชนเริ่มสูญเสียสถานภาพในการจัดการศึกษา รัฐบาลซึ่งอยู่ในฐานะผู้จัดการศึกษาของชาติ โดยมีชุมชนและประชาชนสนับสนุนและสละทุนทรัพย์เพื่อสร้างโรงเรียนประชาบาลเหล่านั้น ในระยะแรกปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนยังไม่มากนัก เนื่องจากครูผู้สอนยังเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และโรงเรียนกับชุมชนมีลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน จนกระทั่งประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504 - 2509) ซึ่งเน้นการพัฒนาประเทศในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ระบบการศึกษาที่เข้ามาจากภายนอก โรงเรียนแยกจากชุมชนมากขึ้น บทบาทที่ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจที่สำคัญเปลี่ยนมาเป็นบทบาทเพียงการสนับสนุนหรือส่งเสริมทางด้านวัตถุเท่านั้น ความอ่อนแอของชุมชนประกอบกับการ

จัดการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง ทำให้เกิดปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับโรงเรียนมากขึ้น (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542 : 3) ดังที่ ดร.รุ่ง แก้วแดง (2541 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า “โรงเรียนแยกตัวเองออกจากสังคม จะเห็นได้ว่านอกจากเรื่องที่ เด็กเรียนจะไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนแล้วพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนก็ไม่ได้มีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษา ไม่มีโอกาสใช้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนอาคาร สถานที่ของโรงเรียน นักเรียนที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนไม่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยเฉพาะใน ชนบท ทำให้เกิดปัญหาการละทิ้งถิ่นฐาน โดยการศึกษากลายเป็นตัวเร่งในการแยกคนออกจาก ท้องถิ่น” ขณะเดียวกันนโยบายทางการศึกษาที่มีเป้าหมายผลิตคนเพื่อสนองการพัฒนาประเทศ ทางด้านอุตสาหกรรมยิ่งทำให้คนที่ได้รับการศึกษาสูงมากขึ้นเพียงใดก็ยิ่งห่างไกลจากชุมชนมาก ขึ้นเท่านั้น (นภากรณ์ หะวานนท์, 2539 : 231)

ระบบการศึกษาที่คนส่วนใหญ่รับรู้ คือระบบการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งรัฐเกือบจะผูกขาด ในการจัดการเป็นส่วนใหญ่ และได้กลายมาเป็นสิ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิต วิธีคิด ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และชุมชนท้องถิ่น ทำให้โรงเรียนกลายเป็นสิ่งแปลกแยก ในชุมชนมากขึ้น กลไกดั้งเดิมในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองโดยชุมชนผ่านสถาบันต่าง ๆ ซึ่ง เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมของชุมชนเอง เช่น วัด มัสยิด ฯลฯ ได้ถูกลดบทบาทลง ผลที่ตามมา คือ ชุมชนไม่สามารถดำรงสภาพความเป็นชุมชนไว้ได้ เพราะไม่มีกลไกในการดึงทรัพยากรของ ชุมชนหรือมีแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนเองที่สอดคล้องกับสภาพพื้นฐานได้ ทำให้เกิดการพัฒนา ที่ไม่ยั่งยืนและก่อให้เกิดความล้มเหลวของชุมชนในที่สุด การแสวงหาทางออกในการปรับเปลี่ยน ระบบ “การศึกษา” ที่เป็นอยู่ให้เป็นกลไกที่สำคัญในการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของคนใน ชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับสภาพความเป็นจริง จึงเป็นแนวทางที่ควรให้ความสำคัญและมีการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2540 : คำนำ)

จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้เกิดปัญหาทั้งต่อผู้เรียน ผู้สอน และชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนมาดังกล่าว ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ระดับมัธยมศึกษาซึ่งมีความสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องค้นหาแนวทางการประกอบอาชีพของตนเองใน อนาคต เมื่อโรงเรียนมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการจากภายนอกชุมชน โรงเรียนจึง ไม่ให้ความสำคัญกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มากขึ้น และยังทำให้ผู้เรียนมีแนวคิดห่างไกลจากชุมชน ละทิ้งชุมชนที่อยู่อาศัย ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดที่จะต้องให้โรงเรียนกับชุมชนมีการร่วมมือกันในการ จัด การศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและความต้องการของชุมชนมากขึ้น ซึ่งในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการศึกษาเช่นกันว่า “การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ

เอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และกระทรวงศึกษาธิการ ได้วางนโยบายการศึกษาและจัดระบบการศึกษา ซึ่งปรับปรุงแบบการจัดการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้นในมาตรา 7 ได้กล่าวว่า “ ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” มาตรา 24(6) ได้กล่าวว่า “จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มาตรา 29 ได้กล่าวว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน” ซึ่งเป็นแนวทางของการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม เป็นผู้นำทางวิชาการในชุมชน โรงเรียนจึงต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน เพื่อช่วยกันพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอน หากโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันก็จะเกิดความร่วมมือได้ การที่โรงเรียนกับชุมชนจะเกิดการร่วมมือที่ดีต่อกันนั้น จึงควรมีพื้นฐานที่ดีมาจากการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพราะหากโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีแล้ว ก็จะเกิดความรู้สึกที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยไมตรี จะเกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การจะศึกษาว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นสามารถศึกษาได้จากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มต่าง ๆ หากโรงเรียนกับชุมชนใดมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระดับที่สามารถส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือได้แล้ว แนวคิดการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคงจะเป็นจริงได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งที่โรงเรียนต้องปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของ

โรงเรียนที่ว่า โรงเรียนเป็นของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาจึงเห็นความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะจากการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาแล้วยังมีอุปสรรคและปัญหามากมาย ดังนั้นหากทราบพื้นฐานความสัมพันธ์ต่อกันได้ว่ามีข้อดีที่ควรส่งเสริมอะไร และมีข้อเสียที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ก็จะเป็นหนทางนำไปสู่ความร่วมมือในอนาคตระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ เพื่อลดปัญหาการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ผู้เรียนห่างไกลจากชุมชน โรงเรียนกลายเป็นสิ่งแปลกแยกในชุมชนนั้นให้หมดไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ขนาดของโรงเรียนและกลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต่างกันมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือไม่ เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และประยุกต์ใช้ให้เกิดความร่วมมือต่อกันอย่างถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ดีนั้นจะทำให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตของชุมชนและตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เกิดการพัฒนาและการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้มากขึ้น และที่สำคัญทำให้การศึกษาสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและกลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาในอนาคตเกิดขึ้นจากความร่วมมือของชุมชนทั้งในด้านการวางแผน และรูปแบบการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามวิถีชีวิตและความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

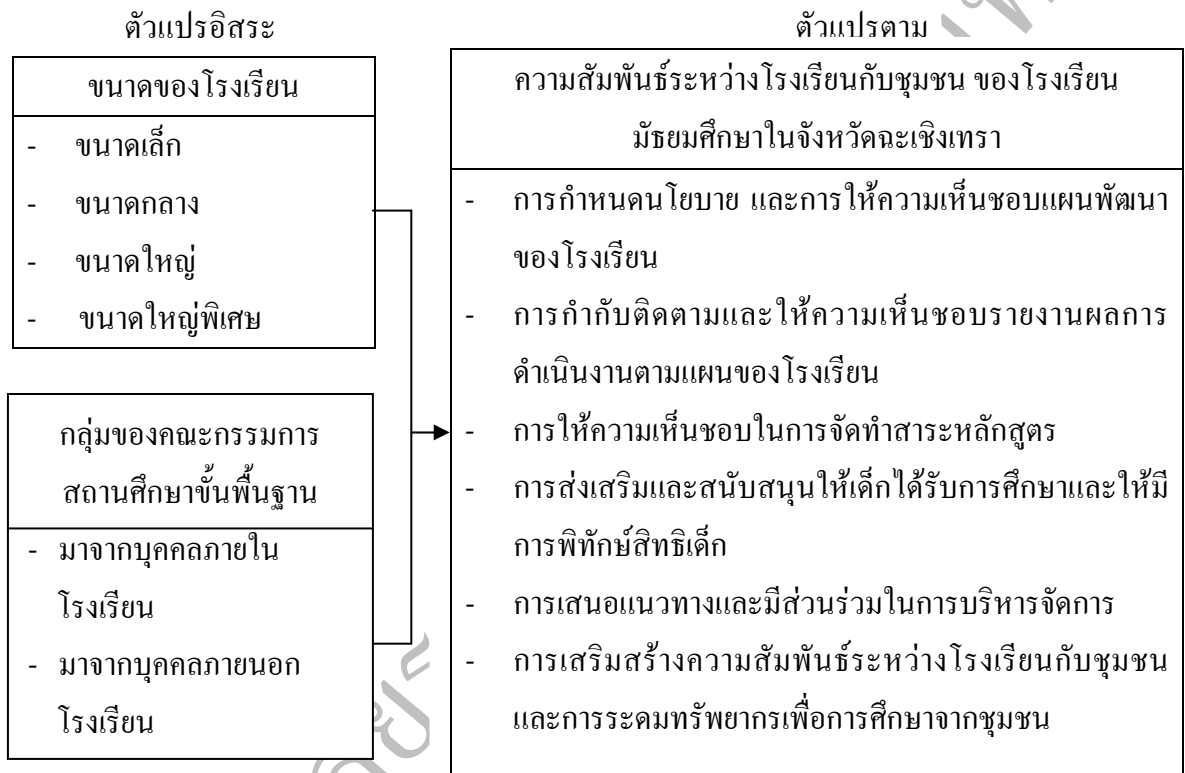
- 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 32 โรงเรียน
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 28 โรงเรียน เก็บข้อมูลช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคม 2545

1.4.2 ตัวแปรในการวิจัย

- 1) ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย
 - (1) ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งได้ 4 กลุ่ม คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ
 - (2) กลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลภายในโรงเรียน และกลุ่มของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกโรงเรียน
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย
 - (1) การกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน
 - (2) การกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน
 - (3) การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร
 - (4) การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีภารกิจสิทธิเด็ก
 - (5) การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
 - (6) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยได้กำหนดตัวแปรเพื่อศึกษาดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 สมมติฐานการวิจัย

1.6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีลักษณะความสัมพันธ์แตกต่างกัน

1.6.2 คณะกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกโรงเรียนกับคณะกรรมการที่มาจากบุคคลภายในโรงเรียนจะมีการปฏิบัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนมัธยมศึกษา กับชุมชนเข้ามาร่วมกันรับผิดชอบการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตามระเบียบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระเบียบดังต่อไปนี้

1) การกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน หมายถึง การศึกษาทำความเข้าใจในความมุ่งหมายหลักการจัดการศึกษา ข้อมูลสภาพของโรงเรียนและชุมชน การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ทิศทางการพัฒนา การกำหนดแผนพัฒนาของโรงเรียน และการพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปี

2) การกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดแผนการดำเนินการกำกับและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน ตามแผนของโรงเรียน และการให้ความเห็นชอบ การเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียนก่อนเสนอต่อสาธารณชน

3) การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร หมายถึง การศึกษา การพิจารณา และการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

4) การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก หมายถึง การส่งเสริม การสนับสนุน ให้เด็กทุกคนในเขตพื้นที่บริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และสอดคล้องดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

5) การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ หมายถึง การเสนอแนวทาง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของโรงเรียน

6) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาจากชุมชน หมายถึง การส่งเสริม การสนับสนุนให้โรงเรียนประสานงานกับองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและ ท้องถิ่นและการส่งเสริม การสนับสนุน การกำกับและติดตาม การใช้ทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อ การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

1.7.2 โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา

1.7.3 ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนซึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่โรงเรียน สามารถให้บริการได้

1.7.4 ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2545 ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษาได้เป็น 4 กลุ่ม (กรมสามัญศึกษา, 2530 : 3) คือ

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 500 คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน
- 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน

ขึ้นไป

1.7.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2545 ตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในงานวิจัยนี้จะแบ่ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลภายในโรงเรียน หมายถึง คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มาจากบุคคลภายใน โรงเรียน คือ ผู้บริหาร โรงเรียน และผู้แทนครู

2) กลุ่มของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกโรงเรียน หมายถึง คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มาจากบุคคลภายนอก โรงเรียน คือ ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ